

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
TOSHIKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

O'RGANILAYOTGAN MAMLAKAT TABIIY VA IQTISODIV
GEOGRAFIYASI (MARKAZIY OSIYO MAMLAKATLARI)

FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 200000 –San’at va gumanitar fanlar

Ta'lim sohalari:

220000 – Gumanitar fanlar

230000 - Tillar

Ta'lim yo'nalishlari:

60230100 – Filologiya va tillarni o'qitish (sharq tillari bo'yicha)

60230200 – Tarjima nazariyasi va amaliyoti (sharq tillari bo'yicha)

60220300 – Tarix (Sharq mamlakatlari va mintaqalari bo'yicha)

2
Jill

3
and

Fan/modul kodи	O'quv yili	Semestr	ECTS - Kreditlar
MG102	2021-2022	1	2
Fan/modul turi	Ta'lim tili		Haftadagi dars soatlari
Majburiy	O'zbek		2
	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lif (soat)	Jami yuklama (soat)
1.	O'rganilayotgan mamlakat tabiiy va iqtisodiy geografiyasi (Markaziy Osiyo mamlakatlari)	30	30
2.	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarda tabiiy va iqtisodiy jarayonlarning makon omili to'g'risidagi bilimlar tizimini shakllantirish, Markaziy Osiyo mamlakatlari tabiiy va iqtisodiy geografiyasing o'ziga xos xususiyatlari, ushu xususiyatlarning mamlakatlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojanishida tungan o'mi va rolini tahlil qila olish ko'nikmasini rivojlanishidan iborat. Fanning vazifasi – talabalarда zamonaviy dunyo, Markaziy Osiyo mamlakatlarning jahon xo'jaligida tutgan o'mi va roli to'g'risida yaxlit tasavvurni, shuningdek, zamonaviy geografik makonni hududiy tashkil etishining turli-tumanligi va tizimliligi haqidagi bilimlarni shakllantirish, o'rganilayotgan mintaqaga mamlakatlari tabiiy va iqtisodiy geografiyasi to'g'risidagi tasavvurni chiqurlashtirish, tipologik yondoshuv asosida talabalarning o'rganilayotgan mamlakat geografiyasi va ularning jahon xo'jaligidagi roli to'g'risidagi bilimlar bilan qurollantirishdan iborat.	30	60

9. Вавилова Е.В. Экономическая и социальная география мира: учеб. Пособие для студентов вузов /Е.В. Вавилова. – 2-изд., перераб. и доп. – М.: Гардарики, 2006. – 175 с.

10. Экономическая и социальная география мира. В 2 т. Т. 1: учебник для бакалавров / И. А. Родионова. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Издательство ЮПафф, 2015. – 431 с.

11. World Population Prospects 2019. United Nations New York, 2019. – 46 p.

Axborot manbaalari

12. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portali
13. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi

14. www.tradingeconomics.com

15. [https://unctadstat.unctad.org](http://unctadstat.unctad.org) – Savdo va rivojanish bo'yicha BMT konferensiyaasi sayti

16. <http://uzgeo.uz> – O'zbekiston geograflari jamiyatasi sayti

17. <http://geographer.ru>

18. www.tuik.gov.tr

19. [https://www.tcmb.gov.tr](http://www.tcmb.gov.tr)

7. O'quv dasturi "Sharq mamlakatlari iqtisodiyoti" kafedrasida ishlab chiqilgan O'quv dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining va 2021 - yil "26" 08 dagi "1"-sonli bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 2021 - yil "28" 08 dagi "1" -sonli bayoni bilan tasdiqlangan.

Fan/modul uchun ma'sullar:

Azizova F.V. – TDSHU, "Sharq mamlakatlari iqtisodiyoti" kafedrasi o'qituvchisi.

Taqribchilar:

Jo'raev T.T. – TMI, "Iqtisodiyot" kafedrasi professori, iqtisod fanlari doktori, professor (turdosh OTM)
Hoshimov P.Z. – O'ZMU, "Iqtisodiyot nazariyasi" kafedrasi dotsenti, iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (turdosh OTM).

8. Fan/modul uchun ma'sullar:
Azizova F.V. – TDSHU, "Sharq mamlakatlari iqtisodiyoti" kafedrasi o'qituvchisi.

Taqribchilar:

Jo'raev T.T. – TMI, "Iqtisodiyot" kafedrasi professori, iqtisod fanlari doktori, professor (turdosh OTM)
Hoshimov P.Z. – O'ZMU, "Iqtisodiyot nazariyasi" kafedrasi dotsenti, iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (turdosh OTM).

II. Asosiy nazar qism (ma'ruza mashg'ulotlari)
II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. "O'rganilayotgan mamlakat tabiiy va iqtisodiy geografiyasi (Markaziy Osiyo mamlakatlari)" faniga kirish

"O'rganilayotgan mamlakat tabiiy va iqtisodiy geografiyasi (Markaziy Osiyo mamlakatlari)" fanining predmeti va ushlari, ob'ekti va sub'ekti. Fanning asosiy fushunchalari va atamalari. Geografik joylashuv va uning turлari. Iqtisodiy geografiyaning joylashuv xususiyatlari va tahlil usullari.

2-mavzu. Markaziy Osiyo mamlakattarining geografik joylashuv va tabiiy-resurs salohiyati

Markaziy Osiyo mamlakattarining ma'muriy-hududiy tuzilishi va geografik joylashuv xususiyatlari. Markaziy Osiyo mamlakatlari rivojlantishining asosiy ko'rsatkichlari. Tabiiy resurslarning Markaziy Osiyo mamlakatlari iqtisodiyotdagi roli. Foydali qazilmalar geografiyasi.

3-mavzu. Markaziy Osiyo mamlakattarining aholi geografiyasi

	<p>Markaziy Osiyo mamlakatlari aholisi soni, tarkibi va joylashuvi. Markaziy Osiyo mamlakatlari abolisining tabiiy va mexanik harakkati xususiyatlari. Markaziy Osiyo mamlakatlari da davlatning demografik siyosati yo'nalishlari.</p> <p>4-mavzu. Markaziy Osiyo mamlakatlari iqtisodiyoti tarmoqlari geografiyasi</p> <p>Markaziy Osiyo mamlakatlari iqtisodiyotining tarmoq tuzilishi. Sanoatning Markaziy Osiyo mamlakatlari iqtisodiyotidagi ahamiyati, tarkibi va rivojanish darajasi. Markaziy Osiyo mamlakatlarning qayta ishish sanoati. Markaziy Osiyo mamlakatlarning qishloq xo'jaligi geografiyasi: rivojanishi va joylashishining ijtimoiy-iqtisodiy omillari. Qishloq xo'jaligining asosiy tarmoqlari. Markaziy Osiyo mamlakatlarda oziq-ovqat xavsizligi muammosi.</p>
	<p>5-mavzu. Markaziy Osiyo mamlakatlarning transport va tashqi iqtisodiy aloqalari geografiyasi</p> <p>Markaziy Osiyo mamlakatlari transport tizimining milliy iqtisodiyot rivojanishida tutgan o'mi va rivojanish xususiyatlari. Transport turlari, xalqaro va ichki transport. Tashqi iqtisodiy aloqalar geografiyasi va uning tarkibi.</p>
	<p>III. Amaliy mashg'ulotlari buyicha ko'rsatma va tavsiyalar</p> <p>Amaliy mashg'ulotlар учун quyidagi mavzular tavsiya etiladi:</p> <ol style="list-style-type: none"> “O'rGANIlayotgan mamlakat tabiiy va iqtisodiy geografiyasi” (Markaziy Osiyo mamlakatlari), fanning boshqa fanlar bilan aloqadorligi Jahon tabiiy va iqtisodiy xaritasi bilan ishslash Aholining irqiy, etno-lingivistik va konfessional tarkibi Markaziy Osiyo mamlakatlarda qayta ishish sanoati rivojanishi va joylashishidagi yangi tendensiyalar Markaziy Osiyo mamlakatlari tashqi iqtisodiy aloqalarining asosiy yo'nalishlari
	<p>IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar</p> <p>Mustaqil ta'lim uchun taysiya etiladigan mavzular:</p> <ol style="list-style-type: none"> Hudud tushunchasi, alohida resurs sifatida hududning ahamiyati. Markaziy Osiyo mamlakatlarning iqtisodiy-geografik joylashuvi xususiyatlari Markaziy Osiyo mamlakatlarda aholi joylashuvining asosiy jihatlari va salohiyati. Markaziy Osiyo mamlakatlari qishloq xo'jaligi rivojanishida shart-sharoitlarning o'mi va ahamiyati Markaziy Osiyo mamlakatlarning xalqaro transport tizimi rivojanishida tulgan o'mi Fanni o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

	<ul style="list-style-type: none"> Markaziy Osiyo mamlakatlari tabiiy va iqtisodiy geografiyasing asosiy tushunchalari va atamalari, kursning boshqa fanlar bilan aloqalari, tabiiy va iqtisodiy geografiyaning nazariv asoslar haqida <i>tasavvur va bilinga ega bo'lishi</i>; Markaziy Osiyo mamlakatlari tabiiy va iqtisodiy geografiyasi xususiyatlarini bilish, o'rganilayotgan mintaqasi mamlakatlarning iqtisodiy-geografik rivojanishini tahsil qilish uchun axborollar, statistik ma'lumotlarni izlab topish, saralash va ulardan foydalananish <i>ko'nikkalariga ega bo'lishi</i>; iqtisodiy-geografik jarayonlarni tahsil qilish usullarini qo'llash, markaziy osiyo mamlakatlari aholisi, iqtisodiyot tarmoqlari, transporti, tashqi iqtisodiy aloqalari rivojanishini tahsil qila olish malakasiga <i>eга bo'lishi kerak</i>.
4.	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> ma'ruzalar; interfaol keys-stadilar; seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); gunuhlarda ishlash; taqdimatlarni qilish; individual loyiylar; jamoab bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyiylar.
5.	<p>VII. Kreditarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga old nazariv va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahsil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshirishlarni bojarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.</p>
6.	<p>Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> Abdullaeva Z.T., Tokheva Z.N. Иктисолий география: ўкув кўлланма. – Т.: “Молия”, 2013. – 219 б. Экономическая и социальная география мира. В 2 т. Т. 1: Учебник для бакалавров / И. А. Родионова. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Издательство Юрайт, 2015. – 431 с. Солиев А. Ўзбекистон иктисолий ва ижтимоий географияси. – Т.: 2014. – 387 б. <p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – Т.: “O'zbekiston”, 2016. - 56 б. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oljanob xalqimiz bilan quramiz. – Т.: “O'zbekiston”, 2017. - 488 б. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qatiyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. 1-jild. /Sh.M.Mirziyoyev. – Т.: O'zbekiston, 2017. – 592 б. Mirziyoyev Sh.M. Halqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliv baloqidir. 2-jild. /Sh.M.Mirziyoyev. – Т.: O'zbekiston, 2018. – 512 б. Mirziyoyev Sh.M. Niyati ulug' halqning ishi ham ulug', hayoti yorug', va kelajagi farovon bo'lad. 3-jild. /Sh.M.Mirziyoyev. – Т.: O'zbekiston, 2019. – 400 б.